

Norges Handikapforbund
Trøndelag

En BPA-ordning å være stolt av

«Det verste
kommunen kan
gjøre, er å frata
meg råderett over
eget liv
-og begrunne det i
omsorg»

Brukerstyrt Personlig Assistanse

"BPA skal bidra til å gi mennesker med assistansebehov mulighet til å leve et aktivt og mest mulig uavhengig liv. Med BPA skal man i størst mulig grad kunne ivareta plikter, interesser, behov og ønsker som alle andre samfunnsborgere." Helsedirektoratet, Opplæringshåndboka BPA – IS2328

- BPA handler om å gi mennesker med funksjonsnedsettelse mulighet til å delta i samfunnet på lik linje med sine medmennesker. Regjeringen vil blant annet definere BPA-ordningen som et likestillingsverktøy, og ikke en helseordning (Granavolden-plattformen, 2019)
- Retten til brukerstyrt personlig assistanse er hjemlet i pasient- og brukerrettighetsloven (Pbrl) § 2-1 bokstav d. Rettighetsfesting innebærer at personer med store assistansebehov (over 25 timer i uken) har en individuell BPA-rettighet. For personer med et timebehov mellom 25 og 32 timer i uken, kan rettigheten avslås dersom kommunen dokumenterer vesentlig økt kostnad.
- Kommunen har en plikt til å ha et tilbud om BPA til personer som har under 25 timer med bistandsbehov i uken, i henhold til pliktbestemmelsen i helse- og omsorgstjenesteloven § 3-8.

I dag er det store forskjeller mellom kommuner og bydeler i hvordan BPA-ordningen praktiseres. Flytting mellom kommuner kan endre timeantallet vesentlig. Noen kommuner har forstått at BPA er et likestillingsverktøy og legger til rette for en god BPA ordning, mens andre kommuner legger store begrensninger på funksjonshemmedes mulighet til å kunne føre et aktivt og meningsfullt liv.

I brevet til kommunene i 2017 skriver Helseminister Bent Høie:

«For brukerne oppleves BPA som et frigjøringsverktøy som er utarbeidet i respekt for den enkeltes integritet og verdighet, og som setter de i stand til en aktiv og meningsfylt tilværelse i fellesskap med andre. Rettighetsfestingen følger opp intensjonen i FN konvensjonen til mennesker med nedsatt funksjonsevne. Det er nå opp til den enkelte kommune og ta i bruk dette frigjøringsverktøyet i samsvar med Stortingets vedtak»

Nytt lovforslag

Høsten 2019 satte regjeringen ned utvalget som skal finne løsninger til en mer enhetlig praktisering av BPA ordningen. Regjeringen legger som premisse for utvalgets arbeid at BPA skal defineres som et likestillingsverktøy, og ikke bare et helsetilbud. «Alle mennesker har grunnleggende behov også utover pleie og omsorg. Det er viktig å kunne fylle dagene med meningsfullt innhold og bestemme over eget liv. Det handler om å leve og ikke bare overleve», sa eldre og folkehelseminister Sylvi Listhaug.

Vi har ingen tid å miste

Selv om et viktig arbeid er i gang, vil det fortsatt være lang tid til en ny lov er på plass. NHF ber kommunene om å ta signalene fra funksjonshemmede og regjeringen på alvor og utvikle en BPA ordning som bidrar til å gi funksjonshemmede likestilling og en meningsfull hverdag.

Vi har derfor laget 10 råd til en god BPA ordning. Ved å følge våre råd vil innbyggerne oppleve at kommunen blir en viktig medspiller for tilrettelegging et best mulig liv. Lykke til med arbeidet.

Vennlig hilsen

Norges Handikapforbund Trøndelag

Kirsti M. Stenersen
Regionleder

Norges Handikapforbund sine 10 råd til en god BPA ordning

1

Respekter B'en i BPA

Intensjon med brukerstyrt personlig assistanse er at den som har assistansebehovet selv skal ha styringsrett over hvem som skal assistere, hva assistenten skal gjøre, hvor og når assistansen skal gis.

2

Fritt brukervalg

I tillegg til en god kommunal tjeneste, bør kommunene åpne for at arbeidsledere kan velge andre enn kommunen som BPA leverandører. Disse har ofte god ekspertise og tilbyr kompetanse og bistand som mange kommuner ikke har selv. Bruk Norsk Standard NS 8435 i alle kontrakter.

3

Opplæring

Bruk tilskuddsordningene til opplæring av saksbehandlere, arbeidsledere og assistenter.

4

Et godt system som sikrer reell brukermedvirkning

Helse- og omsorgstjenesteloven §3-10 slår fast at kommunen skal sørge for at representanter for brukere skal bli hørt i utformingen av kommunens helse og omsorgstjeneste, og at det etableres systemer for innhenting av erfaringer og synspunkter.

5

Timer til fritid

Det må gis nok timer til å ha et selvstendig liv utenfor hjemmet. Ingen skal avspises med et kommunalt gruppetilbud eller timer kun til trening. Fylkesmannen i Trøndelag har nylig opphevet et kommunalt vedtak og gitt en person 4 timer i uka til organisasjonsarbeid.

6

Egenandel

Personer som fyller vilkårene for BPA skal kunne takke ja til å motta dette tilbudet helt uavhengig av egen økonomi. Det må sørges for dekning av alle driftsutgifter ved å ha ansatte. NHF mener prinsipielt at kommuner og statlige etater skal ikke ta egenandeler på velferdstjenester

7

Ferie

BPA omfatter ikke rett til flere timer for å kunne dra på ferie. Siden timer ikke kan føres over fra ett år til et annet, vil man bare ha et halvt år for å spare timer til ferie. En god BPA ordning vil legge inn ekstra timer til å kunne føre en aktiv fritid slik det passer den enkelte best.

8

Ny kommune – Ny hverdag?

Ingen bør oppleve å få redusert antall BPA timer ved flytting til ny kommune.

9

Ut på tur

Det må være mulig å ta med assistenter ut av kommunen. Det må også være mulig å ha med assistenter til utlandet.

10

Medarbeiderleder

Personer som ikke har ressurser eller selv ønsker å ha arbeidslederoppgaven, kan selv foreslå en annen person som medarbeiderleder – det kan også gjelde kommunen dersom mottageren er positiv til det.

Vær stolt av egne tjenester

Kommunen er til for innbyggerne. En god BPA ordning gir frihet og likestilling. Dette vil generere store ringvirkninger som bedre fysisk og psykisk helse, økt deltakelse og ansvar for eget liv.

Landets ordførere

Deres ref

Vår ref

Dato

17/607- KTA HJS

02.2017

Kjære ordfører!

16. juni 2014 var en merkedag for mennesker med nedsatt funksjonsevne og stort behov for bistand. Da valgte et samlet Storting å rettighetsfeste brukerstyrt personlig assistanse (BPA) etter at kommunene i høringsrunden jevnt over var positive til rettighetsfesting. I forbindelse med rettighetsfestingen ble kommunene kompensert med 300 millioner kroner i 2015 gjennom frie inntekter, noe som i 2016 ble økt ytterligere med 205 millioner kroner.

Som helse- og omsorgsminister mottar jeg stadig henvendelser fra brukere og ulike brukerorganisasjoner der det dels hevdes at kommunene ikke følger opp intensjonene bak denne rettighetsfestingen, dels hevdes at kommunene organiserer BPA på en lite brukervennlig måte.

For brukerne oppleves BPA som et frigjøringsverktøy som er utarbeidet i respekt for den enkeltes integritet og verdighet, og som setter de i stand til en aktiv og meningsfylt tilværelse i fellesskap med andre. Rettighetsfestingen følger opp intensjonen i FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne.

Det er nå opp til den enkelte kommune å ta i bruk dette frigjøringsverktøyet i samsvar med Stortingets vedtak. Jeg vil oppfordre deg til å bruke vedlagte rundskriv I-9/2015 som gir en utfyllende orientering om rettighetsfestingen av BPA og innholdet i denne.

På bakgrunn av alle henvendelsene jeg mottar om BPA vil jeg vise til det ansvar vi som politikere har til å lytte og å ta på alvor de tilbakemeldinger vi mottar fra brukerne. Helse- og omsorgstjenesteloven § 3-10 fastslår at kommunen skal sørge for at representanter for pasienter og brukere blir hørt ved utformingen av kommunens helse- og omsorgstjeneste, og at det etableres systemer for innhenting av pasienters og brukeres erfaringer og synspunkter.

Jeg kan opplyse om at det satt i gang en følgeevaluering av rettigheten, og denne evalueringen vil avsluttes i 2017. Dersom denne viser at kommunene ikke følger opp, vil regjeringen kunne bli nødt til å se på ytterligere tiltak for å sikre brukernes rettigheter. Jeg har imidlertid tillitt til at kommunene følger opp sine lovpålagte forpliktelser i samsvar med Stortingets vedtak.

Med vennlig hilsen

Bent Høie